

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Національного технічного університету

«Дніпровська політехніка»

Олександр АЗЮКОВСЬКИЙ

« 22 » травня 2026 р.

ВИСНОВОК

Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Брезіцької Марії Сергіївни на тему «Формування політики «усвідомленої безпеки» як інструменту вдосконалення системи управління безпекою праці та здоров'ям працівників промислових підприємств», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 26 Цивільна безпека за спеціальністю 263 Цивільна безпека

Витяг

з протоколу № 14 засідання кафедри охорони праці та цивільної безпеки від «22» травня 2026 року

Присутні: *головуючий* на засіданні д.т.н. професор, завідувач кафедри охорони праці та цивільної безпеки Голінко В.І.; *присутні:* професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки Чеберячко С.І., д.т.н. професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки Чеберячко Ю.І., д.т.н., професор кафедри екології та технології захисту навколишнього середовища Ковров О.С., д.т.н., професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки Яворська О.О., д.т.н., професор кафедри гірничої інженерії та освіти Дичковський Р.О., д.т.н., професор кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища Колесник В.Є., д.н.держ. управ., професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Хожило І.І., к.т.н., доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки Радчук Д.І., к.т.н., доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки Столбченко О.В., к.т.н., доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки Савельєв Д.В., к.т.н., доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки Іконніков М.Ю., к.т.н., доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки Лісовицька, к.п.н., доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки Муха О.А., к.п.н, доцент, завідувач кафедри філософії та психології Нестерова О.Ю., асистент кафедри охорони праці та цивільної безпеки Кравченко Б.Д., докт. філос., доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки Лантух Д.О., докт. філос., доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки Барабанов С.С., асистент кафедри охорони праці та цивільної безпеки Терещук О.В.,

Серед присутніх 6 докторів технічних наук, 1 доктор наук з державного управління, 6 кандидатів технічних наук та 2 доктори філософії за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» та 1 кандидат педагогічних наук за спеціальністю .

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта кафедри охорони праці та цивільної безпеки Інституту природокористування НТУ «Дніпровська

політехніка» Брезіцької Марії Сергіївни на тему «Формування політики «усвідомленої безпеки» як інструменту вдосконалення системи управління безпекою праці та здоров'ям працівників промислових підприємств», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека».

Науковий керівник – доктор технічних наук, професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки, директор навчально-наукового інституту природокористування НТУ «Дніпровська політехніка» Яворська Олена Олександрівна, фахівчиня у сфері оцінювання професійних ризиків та культури безпеки праці, має відповідні публікації у міжнародних наукометричних базах (Scopus), індекс Гірша складає 9.

Дисертація виконувалась на кафедрі охорони праці та цивільної безпеки НТУ «Дніпровська політехніка», з урахуванням новітніх підходів до формування культури безпеки праці, зокрема соціально-психологічних аспектів впливу на рівень дотримання вимог охорони праці, мотивацію та самоусвідомлення працівників.

Практична реалізація результатів дослідження здійснювалась на підприємстві ТОВ «Українська бурова компанія», де були поведена оцінка професійних ризиків та визначено рівень культури безпеки працівників, а також визначення основних запобіжних заходів для зниження ризиків.

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради НТУ «Дніпровська політехніка» (протокол № 15 від 24 вересня 2025 року).

Виступили:

Здобувач Брезіцька М.С. представила презентацію за основними положеннями дисертації «Формування політики «усвідомленої безпеки» як інструменту вдосконалення системи управління безпекою праці та здоров'ям працівників промислових підприємств», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 26 Цивільна безпека за спеціальністю 263 Цивільна безпека.

(Аспірант викладає основні положення своєї презентації, акцентуючи увагу на актуальності теми дослідження, предметі, об'єкті, завданнях, науковій новизні на результатах отриманого дослідження).

Після закінчення презентації Брезіцька М.С. присутніми на захисті фахівцями були поставлені наступні запитання:

Доктор технічних наук, професор Голінько Василь Іванович

У кого є запитання?

Доктор наук державного управління, професор Хожило Ірина Іванівна

Як Ви визначаєте поняття «усвідомлена безпека» у порівнянні з традиційним розумінням безпеки?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Дякую за запитання. Традиційна безпека – це відсутність неприйняттого ризику. Усвідомлена безпека – це активний стан свідомості працівника та

організації, коли вони не лише виконують вимоги, але розуміють, прогнозують і попереджають ризики в динамічному середовищі.

Доктор наук державного управління, професор Хожило Ірина Іванівна
Дякую вам за відповідь. Яку роль відіграють етичні компетенції у формуванні усвідомленої безпеки?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Етичні компетенції є фундаментом переходу від неусвідомленої до усвідомленої безпеки. Дев'ять компетенцій (відповідальність, чесність, повага, відсутність дискримінації тощо) формують моральну платформу, без якої жодна система управління ризиками не буде ефективною. Етична - запобігає моральному ризику, без чесності, відповідальності та поваги система управління ризиками швидко перетворюється на формальну бюрократію або інструмент маніпуляції. Наприклад, якщо фахівець приховує конфлікт інтересів або ігнорує дискримінацію – оцінка ризиків буде спотвореною. Відповідальність разом з чесністю забезпечує достовірність даних і рішень Ризику неможливо ефективно управляти, якщо інформація спотворена через самообман, страх покарання чи відсутність етичних стандартів. Повага разом з відсутністю дискримінації забезпечить повноту аналізу ризиків. Це гарантує, що ризики оцінюються для всіх груп, а не лише для «зручних» чи «своїх». Ігнорування вразливих груп за гендером, етнічністю, статусом тощо, призводить до системних провалів, наприклад, соціальні вибухи, втрата довіри, юридичні ризики.

Доктор технічних наук, професор Чеберячко Юрій Іванович

Хочу в продовження запитання з'ясувати як концепція усвідомленої безпеки допомагає подолати «системну байдужість»?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Через застосування моделі «тріади системної небайдужості» (компетентність, відповідальність, чесність). Концепція пропонує конкретні механізми трансформації негативної тріади в позитивну через глибоке розуміння предметної області, формування навичок аналізу, прогнозування, вирішення проблем, постійного навчання та адаптації, а також створення безпечного середовища для "голосного мислення" вголос про проблеми, передачі повноважень тільки після перевірки компетентності та створення "ланцюгів відповідальності". Рекомендуємо, переривання автоматизму роботи, що дозволить помічати, коли людина переходить у режим «мені все одно» або «це завжди так було». Регулярні паузи для перевірки реальності «Що я зараз ігнорую?» руйнують звичку. Також підвищити компетентність через присутність гострої спостережливості. Людина краще помічає слабкі сигнали небезпеки, що значно покращує прогнозування ризиків. Важливо також створення психологічної безпеки, де заохочується усвідомлене висловлювання проблем без покарання, байдужість швидко стає соціально неприйнятною. Люди починають говорити правду про ризики.

Доктор технічних наук, професор Дичковський Роман Омелянович

Скажіть, а яка методологія оцінки байдужості?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Системний превентивний процес з чотирма етапами: 1) опис змін та ідентифікація цільових груп; 2) консультації з працівниками та оцінка поточного

стану; 3) прогнозування наслідків за матрицею ризиків (ймовірність нещасного випадку і тяжкість наслідків); 4) розробка плану заходів (усунення, компенсація, моніторинг). Інтегрується в політику, бюджетування та аудит СУБПЗ.

Крім того, використовується шкала Apathy Evaluation Scale, яка є найпоширенішою, яка розроблена Робертом Мартіном, що оцінює апатію за трьома аспектами поведінковим, когнітивним та емоційним. Існують інші шкали для визначення самооцінки, оцінка компетентності та відповідальності, які складаються з 18 пунктів. Також використовуються тести на емоційне вигорання, оскільки байдужість часто є його симптомом.

Доктор технічних наук, професор Дичковський Роман Омелянович

У чому полягає наукова новизна запропонованої концепції «усвідомленої безпеки»?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Наукова новизна полягає у створенні чотирьох компонентної моделі (неусвідомлена небезпека, яке переходить до усвідомлена небезпека далі до неусвідомлена безпека і нарешті до усвідомлена безпека, що дозволяє встановити чіткі критерії переходу між цими станами. На відміну від існуючих підходів, концепція інтегрує етичний, психологічний та управлінський аспекти, розглядаючи усвідомлену безпеку як результат системної трансформації культури організації.

Доктор технічних наук, професор Дичковський Роман Омелянович

Які основні принципи концепції «усвідомленої безпеки» Ви виділяєте?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Дев'ять принципів, серед яких ключовими є: усвідомлення наявності небезпек, необхідність постійного оцінювання ризиків, проактивне запровадження запобіжних заходів, реагування на зміни середовища та системний підхід. Особливо важливим є принцип усвідомлення змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Найактуальнішим – оцінка результативності, що базується на етиці на практичний інструмент: ризики не тільки ідентифікуються, але й активно зменшуються через етичні втручання, а результати постійно перевіряються.

Кандидат технічних наук, доцент Радчук Дмитро Іванович

Чим концепція «усвідомленої безпеки», запропонована Вами, відрізняється від концепції Safety-I та Safety-II?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Safety-I фокусується на тому, що йде не так запобігання помилкам, Safety-II – на тому, що йде правильно резилієнтність. Моя концепція інтегрує обидва підходи, але додає етичний та свідомісний вимір. Вона вводить чотири стани безпеки залежно від рівня усвідомленості працівника та організації, що дозволяє пояснити, чому навіть за наявності хороших процедур Safety-II трапляються інциденти – через неусвідомлену безпеку або усвідомлену небезпеку.

Кандидат педагогічних наук, доцент Нестерова Ольга Юріївна

Як пов'язані між собою поняття «усвідомлена безпека» та «ризик-орієнтоване мислення»?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Ризик-орієнтоване мислення – це когнітивна основа усвідомленої безпеки. Усвідомлена безпека включає не лише мислення, але й емоційно-вольовий компонент (відповідальність, чесність, небайдужість) та етичну складову.

Кандидат педагогічних наук, доцент Нестерова Ольга Юріївна

Які методи дослідження Ви застосовували для розробки концепції усвідомленої безпеки?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Було використано комплекс методів: діалектичний, системний, порівняльно-аналітичний, моделювання, інтерпретаційний соціологічний підхід, а також методи ризик-менеджменту (матриці ризиків, аналіз ефективності заходів). Для розробки етичних компетенцій застосовано контент-аналіз нормативних документів та наукової літератури.

Кандидат політичних наук, доцент Пазиніч Юлія Миколаївна

Як Ви оцінюєте рівень байдужості в системі управління безпекою?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Через модель «тріади системної байдужості», що включає три небезпечні чинники: некомпетентність, невідповідальність та нечесність. Оцінка проводиться за допомогою аудиту, опитувань та аналізу виконання вимог.

Доктор технічних наук, професор Колесник Валерій Євгенович

Як запропонована концепція може бути застосована на підприємствах гірничодобувної галузі?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Концепція вже апробована на прикладі зниження ризику пневмоконіозу. Вона дозволяє обґрунтовано обирати комбінації заходів зволоження, провітрювання, ЗІЗ тощо з урахуванням ефективності та вартості, а також працювати з байдужістю персоналу через розвиток етичних компетенцій.

Доктор технічних наук, професор Ковров Олександр Станіславович

Які основні бар'єри впровадження концепції «усвідомленої безпеки» на промислових підприємствах?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Основні бар'єри: опір керівництва (короткострокові цілі прибутку);

низький рівень культури безпеки;

недостатня мотивація персоналу;

формальне ставлення до системи управління.

Для подолання пропонуються етичні компетенції та лідерство керівництва.

Доктор технічних наук, професор Ковров Олександр Станіславович

Чи можна кількісно виміряти рівень «усвідомленої безпеки» в організації?

Здобувач Брезіцька Марія Сергіївна

Так. Запропонована модель дозволяє оцінювати рівень через: ступінь виконання 9 принципів усвідомленої безпеки; рівень прояву тріади байдужості/небайдужості; динаміку зміни ризиків до та після впровадження заходів.

Доктор технічних наук, професор Голінько Василь Іванович

Є ще питання? Якщо питань більше немає, то ми заслухаємо керівника Чеберячко Сергія Івановича і рецензентів, а потім вже обговоримо роботу. Сергій Іванович, Ви хочете щось доповнити?

Науковий керівник – доктор наук, завідувач кафедри охорони праці та цивільної безпеки НТУ «Дніпровська політехніка» **Яворська Олена Олександрівна**.

Доброго дня, шановні колеги. Ви самі все бачите, що тут доповнити. Здобувач володіє цим питанням, працює в галузі безпеки праці саме з цими проблемами. Вибір теми дисертаційної роботи Брезіцької Марії Сергіївни обумовлений тим, що й досі не знайдено однозначного підходу до ефективного виконання всіх вимог з безпеки праці. Це потребує пошуку дієвого інструментарію для встановлення причин цього негативного явища. Марією Сергіївною було зроблено припущення, що саме низький рівень культури безпеки не дозволяє в повній мірі використати всі переваги нових потужних практик із безпеки праці, які гарно себе зарекомендували на інших підприємствах, в тому числі і за кордоном. Звідси виникла актуальна задача з формування концепції «усвідомленої безпеки», як інструменту інноваційного розвитку систем управління безпекою праці та здоров'я працівників промислових організацій, яка базується на формуванні дієвого механізму з визначення рівня культури безпеки в організації та розробки програм для переходу від неусвідомленої до усвідомленої безпеки.

Дисертація Брезіцької М.С. присвячена розробці політики усвідомленої безпеки, яка передбачає перехід від неусвідомленої небезпеки до усвідомленої безпеки на основі загальноприйнятих в системах управління безпекою праці та здоров'ям працівників підходів, щодо забезпечення в організаціях процесів керування інтегрованими ризиками небезпек, реагування на зміни в навколишньому середовищі та своєчасному забезпечення запобіжних і захисних дій у мінливому середовищі.

Безіцькою М.С. запропоновано нову модель формування усвідомленої безпеки, що включає такі елементи як: інструментарій проактивних заходів для запобігання небезпечних подій в системах управління безпекою праці та здоров'я працівників як результативне керівництво, метод оцінювання результативності керівництва, вибір управлінського підходу результативного керівництва на моделі з прогнозування впливу зовнішніх і внутрішніх небезпечних чинників, що має на меті формування дієвого механізму з визначення рівня культури безпеки та розробки програм для переходу від неусвідомленої до усвідомленої безпеки.

Розробка нової моделі системи управління безпекою праці та здоров'ям працівників призвела до створення відмінного процесу керування професійними ризиками з вибором заходів із сукупності альтернативних з урахуванням коефіцієнту ефективності зниження ризику за умови мінімізації фінансових витрат на основі вирішення трьох задач: першої, щодо вибору запобіжного заходу із сукупності альтернативних, де кожен альтернативний запобіжний захід самостійно може знизити рівень ризику до прийняттого; другої щодо вибору декількох запобіжних заходів із сукупності альтернативних, які можуть разом знизити ризик до прийняттого; третьої, передбачає вибір різних комбінацій запобіжних заходів із сукупності альтернативних, які можуть знизити ризик.

Оцінка змісту дисертаційного дослідження вказує на те, що воно є закінченою науково-дослідницькою роботою, виконаною автором на високому теоретичному рівні. Робота є результатом опрацювання і критичного аналізу

значної кількості наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених, присвячених удосконаленню систем управління охороною праці та формуванню ризико-орієнтованому мисленню.

Робота відрізняється стрункністю викладу, аргументованістю висновків і рекомендацій, розумінням поставлених завдань досліджень, глибоким аналізом літературних джерел і досліджень, проведених вченими відомих наукових шкіл.

Дисертант відрізняється цілеспрямованістю, його характеризує уміння правильно ставити і вирішувати наукові завдання.

Дисертаційні дослідження викладено грамотною мовою з використанням загальноприйнятої термінології. Зауважень до оформлення немає. За період підготовки дисертаційної роботи Брезіцька М.С. опублікувала 6 наукових праць, з яких 2 з високим індексом цитування, фахових журналах – 4 і тезах наукових конференцій – 3.

Вважаю, що за науковим змістом та практичним значенням, внеском у методологію і практику вирішення важливих задач удосконалення системи управління охороною праці на основі ризик орієнтованого підходу, дисертація відповідає вимогам, що пред'являються до дисертацій, а її авторка Брезіцька М.С., заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії 263 – цивільна безпека.

Рецензенти дисертаційної роботи, які наголосили на позитивних аспектах дослідження та висловили свої побажання й зауваження.

Доктор наук державного управління, професор Хожило Ірина Іванівна.

Буду підтримувати подальше проходження цієї роботи. Робота є завершеним дослідженням, це цілісна робота, оригінальна. Відчутно поєднання теоретичних здобутків і трансформація їх в практичні рекомендації, що є цінним. Звісно, робота є актуальним дослідженням. Здобувач використав великий спектр наукових методів дослідження, продемонстрував це в роботі, послідовне викладення результатів вирішення завдань. Робота відповідає роботі рівня PhD спеціальності 263 «Цивільна безпека».

Матеріал викладено логічно, послідовно та зі збереженням чіткої аргументаційної лінії. Структура роботи є цілісною й добре продуманою: від теоретичного обґрунтування до практичних рекомендацій і апробації результатів. Авторці вдалося розкрити наукову новизну через удосконалення концептуального підходу до «усвідомленої безпеки» та запропонувати інструменти її інтеграції у систему управління промисловими підприємствами.

Практична значущість підтверджується можливістю безпосереднього впровадження розроблених методичних підходів у діяльність підприємств різних галузей. Робота вирізняється грамотним застосуванням сучасних методів дослідження та високою доказовістю результатів. Загалом дисертація справляє враження завершеного, якісного та науково обґрунтованого дослідження.

Разом із тим варто звернути увагу на такі зауваження:

1. Доцільно було б розширити порівняльний аналіз міжнародних моделей управління безпекою праці.
2. У практичному розділі бажано детальніше обґрунтувати економічні ефекти від впровадження запропонованих рішень.

3. Окремі терміни потребують чіткішого визначення для уникнення різночитань у трактуванні концепції.

4. Список наукових публікацій авторки потрібно подати у повному обсязі у розділі анотацій, додатку А та включати у списки літератури до кожного розділу роботи.

Хочу сказати робота дійсно виконана, вирішує актуальну задачу з розробки інструментарію для забезпечення результативності системи управління безпеки праці та охорони здоров'я, . Тому вважаю, що після опрацювання недоліків роботу можна представляти до захисту.

Доктор технічних наук за спеціальністю охорона праці, професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки Чеберячко Юрій Іванович.

Традиційні підходи, засновані переважно на формальному виконанні нормативних вимог, демонструють обмежену ефективність. Значна кількість інцидентів відбувається не через відсутність процедур, а через неусвідомлене ставлення персоналу та керівництва до безпеки. У цьому контексті розробка політики організації з «усвідомленої безпеки» є своєчасною і перспективною, оскільки пропонує перехід від реактивно-формального до свідомісно-етичного рівня управління безпекою. Робота повністю відповідає пріоритетам державної політики України щодо реформування охорони праці та гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами.

Наукова новизна дисертації полягає в комплексному вирішенні низки важливих теоретичних і прикладних завдань. Найбільш суттєвими елементами новизни є розробка концепції «усвідомленої безпеки» як самостійної наукової категорії та створення чотирьохкомпонентної моделі станів: неусвідомлена небезпека – усвідомлена небезпека, неусвідомлена безпека, усвідомлена безпека.

Обґрунтування дев'яти принципів усвідомленої безпеки та дев'яти етичних компетенцій фахівця з безпеки, що базуються на аналізі українського законодавства та міжнародних стандартів.

Розробка моделі «тріади системної байдужості» (некомпетентність, невідповідальність, нечесність) та механізмів її трансформації в «тріаду системної небайдужості».

Створення 11-крокового процесу керування ризиками з вирішенням трьох типових оптимізаційних задач щодо вибору альтернативних запобіжних заходів з урахуванням коефіцієнта ефективності та мінімізації витрат.

Розробка інтегрованої моделі системи управління безпекою праці, що поєднує вимоги серії стандартів ISO 45000 з рівнем усвідомленості персоналу.

Авторкою уточнено понятійно-категоріальний апарат у сфері управління професійними ризиками, що має важливе значення для подальшого розвитку теорії та практики.

Запропоновані наукові результати можуть бути безпосередньо використані.

Для вдосконалення систем управління охороною праці на промислових підприємствах (особливо гірничодобувної галузі).

При розробці корпоративних політик, кодексів етики та програм підвищення культури безпеки.

У навчальному процесі при викладанні дисциплін «Управління ризиками», «Аудит цивільної безпеки», «Основи охорони праці».

Для формування національної концепції безпечного і здорового робочого місця.

За матеріалами дисертації опубліковано 5 наукових праць у фахових виданнях, з них 2 статті у виданнях, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus. Також опубліковано матеріали конференцій.

Кількість і якість публікацій відповідають вимогам Положення про присудження ступеня доктора філософії. Основні положення роботи доповідалися на всеукраїнських та міжнародних конференціях.

Методологічні зауваження. У роботі переважає якісний аналіз. Бажано було б навести більше кількісних даних щодо ефективності впровадження концепції (наприклад, порівняння показників травматизму, культури безпеки до та після впровадження на конкретних підприємствах).

Емпірична база. Апробація концепції проведена переважно на прикладі гірничодобувної галузі. Рекомендується розширити емпіричну перевірку на підприємствах машинобудування, хімічної промисловості або енергетики.

Кількісна оцінка. Не повністю розкрито методику кількісної оцінки рівня «усвідомленої безпеки» в організації. Доцільно було б розробити інтегральний показник або шкалу оцінки.

Дисертаційна робота Брезіцької Марії Сергіївни є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на високому теоретичному та методологічному рівні. Вона містить нові наукові результати, які мають важливе теоретичне і практичне значення.

Дисертація відповідає вимогам Положення про присудження ступеня доктора філософії і рекомендується до захисту.

Обговорення дисертаційної роботи.

Доктор технічних наук, професор Голінько Василь Іванович

Сьогодні ми маємо прийняти низку важливих рішень щодо дисертаційної роботи. Немає жодних сумнівів у тому, що представлена кваліфікаційна наукова праця є ґрунтовною, об'ємною та містить значну кількість актуального й цінного наукового матеріалу. Особливо цінним вважаю розроблений 11-кроковий процес вибору альтернативних заходів зниження ризиків з урахуванням коефіцієнта ефективності. Це практичний інструмент, який може бути впроваджений на підприємствах будь-якої галузі. Водночас, з метою підвищення якості її представлення, вважаю за необхідне здійснити певне доопрацювання. Хотілося б бачити більш детальну апробацію запропонованого процесу на кількох підприємствах різних галузей (не лише гірничодобувна). Загалом робота відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Якщо Ви не заперечуєте, пропоную не проводити додаткових засідань. На підставі результатів сьогоднішнього семінару вважаю можливим рекомендувати дисертацію до захисту. Надалі ми у складі трьох осіб – я, Сергій Іванович та Олена Олександрівна – проведемо остаточне опрацювання тексту дисертації та демонстраційних матеріалів, щоб максимально чітко й лаконічно викласти суттєві наукові результати. Моя позиція полягає в тому, що здобувача можна випускати на захист. Пропоную затвердити рецензентів, які працювали з роботою на сьогоднішньому семінарі, як офіційних рецензентів на засіданні разової спеціалізованої вченої ради. Таким чином, вважаємо, що дисертаційна

робота відповідає чинним вимогам до наукових робіт на здобуття ступеня доктора філософії та може бути рекомендована до захисту. Додатково пропоную рекомендувати головою разової спеціалізованої вченої ради доктора технічних наук, професора **Павличенка Артема Володимировича**. Опонентами призначити: доктора технічних наук, професора **Борковського Андрія Петровича** (Одеська політехніка) та доктора технічних наук, професора **Кружилко Олега Євгеновича** («Метінвест-політехніка»)

Доктор технічних наук, професор Дичковський Роман Анатолійович

Дисертаційна робота Марії Сергіївни є актуальним, цілісним і науково оригінальним дослідженням. Актуальність роботи особливо посилюється сучасними умовами воєнного стану. Робота вирізняється глибоким теоретичним підґрунтям та сміливим концептуальним підходом. Особливо важливим є перехід від традиційного ризик-орієнтованого підходу до свідомісно-етичного. Модель чотирьох станів безпеки та «тріада системної байдужості» – це новий погляд на причини низької ефективності систем управління охороною праці. Позитивно оцінюю розробку дев'яти етичних компетенцій фахівця з безпеки – це саме те, чого сьогодні бракує практиці. Разом з тим у роботі дещо недостатньо уваги приділено кількісній оцінці ефективності впровадження концепції (наприклад, через показники культури безпеки). Проте науковий рівень роботи високий. Підтримую присудження ступеня.

Загалом дисертаційна робота повністю відповідає чинним нормативним вимогам до кваліфікаційних наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» та може бути рекомендована до захисту.

Доктор технічних наук, професор Ковров Олександр Станіславович

Дисертаційне дослідження Брезіцької Марії Сергіївни є надзвичайно актуальним через його орієнтацію на сучасні міжнародні тенденції, зокрема вимоги стандартів ISO 45001 та ISO 31000, а також на потреби українського законодавства. Дисертація – це міждисциплінарне дослідження, яке вдало поєднує технічні, управлінські та психологічні аспекти. Особливо цінним є аналіз впливу людського чинника через призму системної байдужості. Авторка не просто констатує проблему, а пропонує конкретну модель трансформації від байдужості до небайдужості. Сильні сторони – це чітка типологія станів безпеки; етичний вимір концепції; практико-орієнтовані рекомендації. Однак до зауважень слід віднести розкриття психологічних механізмів формування усвідомленості, наприклад, через теорію самодетермінації.

Характеристика особистості здобувача

Марія Сергіївна здобула першу вищу освіту з 2008-2013 в Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет» за спеціальністю Маркшейдерська справа, гірничий інженер. Після цього продовжила навчання в Полтавський національний технічний університет імені Ю. Кондратюка та здобула освіту за спеціальністю Нафтогазова справа, Обладнання нафтових і газових промислів, інженер механік.

З 2015 по 2023 рік працювала в територіальних органах Держпраці, де пройшла шлях від інспектора гірничого нагляду до керівника Головного управління Держпраці у Харківській області, а згодом Дніпропетровської області. Паралельно здобула третю вищу освіту на протязі 2018-2019 років в Національний університет «Полтавська політехніка імені Ю. Кондратюка» Публічне управління та адміністрування.

З 2023 по 2025 очолювала Державна служба з лікарських засобів та контролю за наркотиками у Дніпропетровській області. З 2025 по теперішній час працює заступником директора з охорони праці і промислової безпеки міжнародної виробничої компанії. Має значний досвід роботи в сфері охорони праці, промислової безпеки і охорони здоров'я, повне розуміння відповідності будівництва системи охорони праці на великих підприємствах, досвід державного управління, нормативного регулювання, управлінський досвід, здійснення функціонального керівництва структурними підрозділами. Ключові компетенції: системне мислення, орієнтація на результат, цілеспрямованість, вміння працювати в команді, прагнення розвитку.

Під час навчання в аспірантурі до виконання всіх як теоретичних так і практичних завдань ставиться дисципліновано і відповідально. Під час проведення педагогічної практики мала добрий контакт з студентською аудиторією.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури.

Кількість публікацій.

Усього за результатами дисертаційних досліджень опубліковано 13 друкованих праць, у тому числі 4 статті у фахових виданнях, 2 статті у виданнях, які включені до міжнародної наукометричної бази SCOPUS.

Відповідно до п.15 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, **пропонується такий склад разової ради:**

Голова ради: Павличенко Артем Володимирович, доктор технічних наук, професор, перший проректор Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

Рецензенти:

1. Хожило І.І. доктор наук державного управління кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»;

2. Чеберячко Ю.І. доктор технічних наук, професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Офіційні опоненти:

3. Бочковський А.П. доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри цивільної безпеки та охорони праці Національного університету «Одеська політехніка».

4. Кружилко О.Є. доктор технічних наук, професор кафедри безпеки праці та охорони довкілля ТОВ ТУ «Метінвест-політехніка».

У результаті попередньої експертизи дисертації Брезіцької М.С. повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Брезіцької Марії Сергіївни на тему «Формування політики «усвідомленої безпеки» як інструменту вдосконалення системи управління безпекою праці та здоров'ям працівників промислових підприємств».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Брезіцької Марії Сергіївни відповідає спеціальності 263 Цивільна безпека та вимогам **Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)**, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. **6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії**, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Брезіцької Марії Сергіївни на тему «Формування політики «усвідомленої безпеки» як інструменту вдосконалення системи управління безпекою праці та здоров'ям працівників промислових підприємств» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вчентій раді за спеціальністю 263 Цивільна безпека.

4. Рекомендувати Вчентій раді Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» затвердити склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голова ради: Павличенко Артем Володимирович доктор технічних наук, професор, перший проректор Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

Рецензенти:

1. Хожило І.І. доктор наук державного управління кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»;

2. Чеберячко Ю.І. доктор технічних наук, професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Офіційні опоненти:

3. Бочковський А.П. доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри цивільної безпеки та охорони праці Національного університету «Одеська політехніка».

4. Кружилко О.Є. доктор технічних наук, професор кафедри безпеки праці та охорони довкілля ТОВ ТУ «Метінвест-політехніка».

Результати голосування щодо рекомендації до захисту дисертації Брезицька М.С.:

«За» – 15

«Проти» – немає

«Утримались» – немає

Презентація Брезицької М.С. на 35 стор. додається.

Заступник директора ННІП
кандидат технічних наук, доцент

Головуючий на засіданні
доктор технічних наук, професор

Секретар засідання
доктор технічних наук, професор

О.А. Муха

В.І. Голінько

С.І. Чеберячко